

ELŐFIZETÉS
Egy negyedévre
2 korona

Telefon szám 503.
Hirdetések díja: megállapo-
dás szerint

HÉTFŐ

POLITIKAI HETILAP.

Megjelenik minden hétfőn délelőtt.

Kéziratokat vissza nem adunk.

Egyes szám
5 krajcár
(10 fillér)

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Zrínyi-utca 2 szám 1. emelet
Sebesy-ház

V. évfolyam.

ARAD, 1911. MARCHIUS 13.

II. szám.

Leánykereskedelem Aradon. — Ferrol dr. előadása.

A bankjavaslat.

Nemess Zsigmond dr. beszéde a képviselőházban.

Az elmúlt hét elején tárgyalta le a képviselőház a bankjavaslat kritikus paragrafusát, az ötödik szakaszt. Az ellenzéki támadások visszaverésére a munkapárt Nemess Zsigmond dr. országgyűlési képviselőt, aradi ügyvédet bizta meg. Nemess dr.-ra nehéz feladat várakozott, mert az ellenzéki szónokok seregestől sorakoztatták fel argumentumaikat, ha ugyan argumentumoknak lehet nevezni a frázisokat. De mivel Magyarországon élünk, a frázisokat is komolyan kell venni s így cselekedett Nemess dr. is, aki nagykonceptióju beszédben mutatott rá az ellentábor helytelen álláspontjára. Beszédében mély tudással s nagy hozzáértéssel foglalkozott a bankjavaslattal s annak ötödik szakaszával, amelynek intencióit világozta tette az ellenzék előtt is.

Nemess dr. beszéde általános feltűnést keltett a képviselőházban. Több ízben felszólalt már a Házban, de most aratta a sikerek sikerét. Beszédével a legelőkelőbb fővárosi lapok is részletesen foglalkoztak s elismeréssel emlékeztek meg Nemess Zsigmond dr. közgazdasági s politikai tudásáról. Az aradi napilapok helyszűke miatt csak dióhéjban közölhették le Nemess beszédét s ezt a mulasztást akarta pótolni a Hétfő, amikor megszerezte az egész beszédet, hogy teljes terjedelmében ismertethesse olvasói előtt.

A beszédet itt adjuk:

Az ötödik szakasz.

Tisztelt Képviselőház!

A tárgyalás alatt levő törvényszakasz, mely már az általános vita során oly éles megtámadtatásban részesült, az elmondott beszédek tulnyomó részében úgy lett feltüntetve, mintha ennek elfogadása egy súlyos alkotmány-sértést involválna. Legyen szabad erre nézve néhány cáfoló megjegyzésemet előterjeszhetni. (Halljuk!)

Abból kell kiindulnunk, hogy jelen szakasznak egyedüli célja: azon *technikai* módot megjelölni, amelynek igénybevételével azután a készfizetések felvételének határnapja majd pontosan fikszirozandó lesz. Ez természetesen feltételezi, hogy előzőleg megállapodás is legyen már arra nézve, hogy a mai tényleges állapot kifejezetten kötelezőnek deklaráltassék. És itt felmerül elsősorban a kérdés arra nézve, hogy ezt a megállapodást tulajdonképpen kivel is kell létesítenünk? Ausztriával-e egyedül, vagy Ausztriával és a bankkal együttesen? Nyilvánvaló, hogy a jegybanknak, mint kétségbe vonhatlan igen előkelő közgazdasági tényezőnek előzetes tudta és megkérdéztetése nélkül ezt a kérdést sikeresen megoldani nem lehet, mert a bank a maga jól felfogott érdekében, de már a rideg üzleti szemponttól is vezérelve legjobban tudja megállapítani, hogy a legalkalmasabb időpont mikor érkezett el, valamint a dolog természetében fekszik, hogy ő legilletékesebb annak megítélésére, hogy annak a kötelezettségnek teljesítésére, melyet reá róvnak, teljesen és tökéletesen megfelelni képes-e? (Ugy van!)

Az 1903-iki javaslat.

Ha visszatekintünk az 1903-iki törvényjavaslat 5. §-ára, ahol az van mondva, hogy: „azt a napot, amikor a készfizetések felvétele megkezdődik a kormány rendeleti uton fogja

megállapítani“ és ha most azzal érvelünk, hogy az azon törvényjavaslatban lefektetett elv az alkotmányosság követelményeinek jobban felel meg, azt kérdelem, vajjon a két állam kormánya nem-e akkor is előzőleg a bankot javaslatlételre hívja fel és csakis ily javaslat beérkezése után állapítja meg a fix határidőt? Természetes, hogy így tesz, mert hisz a bank oly tényező ebben a kérdésben, akit meg kell hallgatnunk, sőt akit feltétlenül előzőleg meg is kell kérdeznünk. A két állam kormánya a maga rendeleteit hatályosan csak akkor tudná meghozni, ha előzőleg magától a banktól kapta meg az információt. Ez egy igen egyszerű és egészen természetes procedura. (Igaz! Ugy van! jobbfelől.)

Felhozott azonban kifogásként, hogy a bank mint kívül álló harmadik, a törvényhozás munkálataiba ingerenciát nem gyakorolhat. Ez igaz, de hiszen a bank nem a törvényhozáshoz fordul, hanem egyszerűen a maga felettes hatóságához, a kormányhoz felterjesztést intéz, amely az így hozzá beérkezett ügydarabot beható tanulmányozás tárgyává teszi, azt egészben vagy részben elfogadja, módosítja vagy esetleg a limine vissza is utasítja. Ez utóbbi esetben a törvényhozás a javaslatról még csak tudomást sem vesz.

Ha talán a szakaszban előforduló „javaslat“ szó helyébe azt akarnók tenni, hogy „felterjesztés“, ez csak a szavakkal való játék volna, mely a lényegét teljesen érintetlenül hagyja.

A szakasz nem alkotmányellenes.

De az ezen §. első momentumának, ennek a bankbeli javaslat-tételnek semmiféle jogi hatálya sincsen, mert nem az van mondva, hogy a bank által megtett javaslat a kormányra mindjárt a feltétlen teljesítési kötelezettséget is rárójja, sőt ellenkezőleg az van megállapítva,

Barry, Engelhardt, Hu-man-ic King, Moccasius, Lingel és Progress elsőrendű gyártmányok különlegességei már megérkeztek

Weinberger János kizárólagos cipőraktárában

Arad, Andrassy-tér 20. szám. Telefon szám 312

hogy a két kormány, vagy azok egyike is a javaslatot akár egészben, akár részben elutasíthatja és mihelyt a két kormány között meg-egyezés nem jön létre, az egész javaslat hatálytalan, mintha soha meg se tétetett volna.

Viszont áll azután, hogy a törvényhozás mindenféle bankjavaslat tétel nélkül is rendes, törvényes formában intézhető, mely ez utóbbi esetben nemcsak a képviselőház és főrendiháznak házszabályszerinti rendszeres tárgyalása, de mint minden törvénynél, a király szentesítése is megkívánthatik. (Élénk helyeslés a jobboldalon)

És most distingváljunk csak. Ha a bank egy javaslatot terjeszt fel a kormányhoz, akkor ez nem involvál, mint a hogy nem is involválhat, legislatorius intézkedést. A bank ezen javaslata lefokozódik, amint ezt a Pénzügyminiszter ur már kifejtette egy egyszerű adminisztratív olyasvalamivé, mit a kormány tulajdonkép saját hatáskörén belül volna jogosult véglegesen elintézni. (Helyeslés jobbfelől és a középén.)

Az bizonyos, hogy a jegybanknak javaslata a legnagyobb mérvű erkölcsi jelentőséggel bír és az általa megtehető ezt az első lépést méltán igen magasra kell értékelnünk, de alkotmányjogi szempontból ez ellenében aggodalmak nem merülhetnek fel, ebből alkotmány-sérelmet kimagyarázni teljesen lehetetlen.

Ami a készfizetések felvételének technikájára nézve ezen §-ban megállapított második momentumot illeti, amikor t. i. „a két állam kormánya a hozzájuk beterjesztett javaslat felett tanácskozásokat folytatni és lehetőleg megegyezésre jutni tartozik” az természetes folyamánya annak, hogy egy beérkezett ügydarab hivatalos megvizsgálás és megtárgyalás után újabb stádiumba lép. Ehhez nem kell semmiféle kommentár. (Helyeslés jobbfelől.)

Következik a harmadik momentum, amikor a megegyezésre jutott két állam kormánya ezen megegyezésről az országgyűlésnek előterjesztést tesz és az országgyűlés azután záros határidő alatt tovább intézkedik.

Ha a kormány az országgyűlésnek valami előterjesztést tesz, ezzel a képzelhető legnagyobb nyilvánossággal jár el. A konkrét ügyben nem utólag teszi meg a maga jelentését, nem valamely már megtett intézkedésnek utólagos jóváhagyásáról van szó, hanem ellenkezőleg eleve lesz itt oly előterjesztés téve, melyet jóváhagyni, de elutasítani is lehet. (Élénk helyeslés.)

Mire jó az 5. § ?

És itt egy pillanatra meg kell állapodnunk és afelett gondolkodnunk, hogy tulajdonképpen miért fordul a kormány ez előterjesztéssel az országgyűléshez? Holott neki módjában állt ezt a kérdést az országgyűlés újabb megkérdezése nélkül is elintézhetni, ha amint az 1903 évi javaslatnak 5-ik pontja is tervezte „felhatalmazást kér, hogy azt a napot rendeleti uton állapíthassa meg.”

Törvényeink legnagyobb részében bennfoglaltatik a felhatalmazás, hogy a kormány a törvény ilyen vagy amolyan intézkedésének végrehajtása tárgyában rendeletileg intézkedhetik. Ez teljesen legalis és egészen normális dolog és ha most mindamellett nem kér in biankó meghatalmazást, ha maga kívánja hatáskörének megszorítását, ha az van contemplálva, hogy a kormány mielőtt végrehajtói jogával élne, még egyszer kérdezze meg az országgyűlést, hogy ez is nyilatkozzék, vajjon csakugyan elérkezettnek látja-e az alkalmas

pillanatot, úgy amint azt most már a bank is látja és a kormány is látja és amire nézve a másik állam kormányával meg is egyezett, akkor azt kérdelem vajjon alkotmányellenes cselekedet-e az, ha az országgyűlésnek adatik meg egy vétó jog, melynek igénybevételével megfoszthatja a kormányt azon végrehajtói hatalomtól, amelyre nézve rendesen törvényi felhatalmazással bír és mely felhatalmazást a tisztelt tulajdon most is inkább hajlandó megadni, mint ezen § t a jelenlegi stilizációjában elfogadni. (Taps, élénk helyeslés jobbfelől.)

Igaz, hogy a végrehajtói hatalom ilyen alakbani felüellenőrzése nálunk egy egészen új valami, egy novum, mire törvényhozási aktáinkban sehol sincsen precedens, de ennek az új dolognak szüksége nyomban érhetővé válik, ha figyelemre méltatjuk azokat a fennforgó körülményeket, amelyek ezen expedienst provokálják. (Halljuk! halljuk!)

És itt legyen szabad reá mutatnom, hogy tulajdonképpen miért is ragaszkodunk éppen mi ehhez az 5-ik §-hoz? Miért mondjuk mi azt, hogy a készfizetések felvételének kérdését éppen ezzel az 5-ik §-al visszük előbbre?

Nemess dr. fejtegetései.

T. Képviselőház! A készfizetések kérdésében aktuálisan egy igen érdekes jelenséggel találkozunk! Ebbe a gyakorlati életbe vágó készfizetési kérdésbe a tudomány és az elmélet bizonyos elvont fogalmat vitt bele; amihez járul, hogy nálunk az a felfogás, miszerint ebből a par excellence gazdasági kérdésből Ausztriában erőszakosan még hatalmi kérdést is csináltak. Így már most azt látjuk, hogy a közös bank gazdái: Ausztria is, Magyarország is ebben a kérdésben két ellentétes álláspontot foglalnak el, miáltal belekeveredett a politika és most már ezzel azután a fogalmak végleg össze vannak zavarva, pedig a politikának ehhez a dologhoz semmi köze és a készfizetések felvételének kérdése sem nem politikai, sem nem hatalmi kérdés. (Igaz! Ugy van!)

„Készfizetés” alatt a legprimitívebb definíció szerint nemde azt értjük, hogy „csak olyan papírpénz kerülhessen forgalomba, amelyet a kibocsátó jegybank köteles kivánságra ércpénzzel beváltani.” Nos hát! Mi ezt akarjuk! Ez a magyar álláspont és e tekintetben mi az angol, a francia, a német államok pénzügyi teóriáját valljuk. Szerintünk az a papiros utalvány a legkitünőbb és legbiztosabb, amelynek egyenértéke előzőleg depositumként van elhelyezve, ami a pénz értékének változhatatlanságára is a legnagyobb garancia. (Élénk éljenzés jobbfelől és a középén.)

Ezzel szemben viszont Ausztriában az Osztrák-magyar bank legújabbán inaugurált teóriájára esküsznek. Ott azt állítják, hogy a pénz csak olyan áru, mint minden más áru és mint ilyen a kereslet és kínálat törvényeinek van alávetve. Így tehát — ugymond — ha például Németországnak sok korona váltóra, vagy sok korona pénzjegyre van szüksége, akkor hiába deklarálták ők már a készfizető kötelezettséget, az Osztrák-magyar bank pedig még nem, a fokozott kereslet folytán a korona a német márka paritása fölé fog emelkedni: mint ahogy ez 1909-ben tényleg meg is történt, amikor ez 0.308 százalékot tett ki.

Az osztrákok álláspontja.

Az osztrákok álláspontja tehát az, hogy két momentum van, mely a pénzparitás eltolódását szabályozza. Először a pénz teljes belső

értéke, ez a — mondjuk — konzervatív felfogás, melyet az angol, a francia, a német államok után mi is vallunk: a második momentum pedig a devizák keresletének és kínálatának viszonya. Az Osztrák-magyar bank ezt a második momentumot használta ki legújabbán és a tények azt igazolják, hogy ilyképen pénzünk tekintélyét világszerte reális alapon tudta elismertetni. (Általános helyeslés.)

Itt van tehát főképpen az ütköző pont és itt találjuk meg főképpen a két állam közti differenciális felfogást és egyuttal magyarázatát annak, hogy miért van szükség erre az 5. §-ra?

A banknak javaslat tételére azért van szükség, mert ezzel az osztrák közvéleményt kell mindenekelőtt megváltoztatni és a mi álláspontunk elfogadására megnyerni: mert hiába minden erőlködés és ne is áltassuk magunkat: mindaddig, míg az osztrák közhangulat meg nem változik, nincs az az osztrák kormány, ha még úgy akarná is, mely a készfizetések felvételét el tudná ott most rendeltetni. (Igaz!)

Ott most legújabbán — mintegy 4-5 év óta — a közvélemény annyira praecoccupált, hogy ezzel a jelenséggel nekünk feltétlenül számolnunk kell.

Beck Lajos: Bornirt.

Nemess Zsigmond: Talán nem egészen bornirt.

Beck Lajos: Nem a mi megjegyzésünk, nem mi használtuk.

1902-ben a készfizetések kérdésében még meglehetősen egyek voltunk a felfogásban; akkor az osztrák közvélemény még nem ellenzte a készfizetések felvételét, legalább is nem ilyen kialakult határozottsággal mint ma; de ma azt vallják, hogy pénz dolgában a kielégetetlen számok és az elért eredmények szolgáltatók az igazságot és ebbeli felfogásukat azon körülmény is támogatja, hogy ime maga a Reichsbank is érdemesnek tartotta az Osztrák-Magyar Bank — majdnem is azt mondhatni — találmányát komoly és beható tanulmányozás tárgyává tenni. Ez a jelenség egymaga legalább is gondolkodóba kell hogy ejtsen bennünket és némi indokul szolgálhat arra, hogy még egy kis ideig várakozó álláspontot foglaljunk el; mert hiszen azt látjuk, hogy pillanatnyilag nincs semmi baj, valamint azt is, hogy semmiféle veszély a késedelemben. (Igaz! Ugy van!)

Ez az Osztrák Magyar Bank által inaugurált új theoria ma ugyan az egész pénzügyi világot élénken foglalkoztatja, de azért a világ mégis csak a konzervatív felfogást vallja. Épp így tesz az egész magyar közvélemény is, mely azt tartja, hogy „az ut, mely a valuta biztosításához, pénzünk értékének stabilizálásához vezet, mégis csak akkor a legegyszerűsebb, akkor a legbiztosabb, ha az egy ércfedezeti kötelezettségnek deklarálásában van megjelölve”. De tout comprende, c'es tot pardonner! Ezért tehát, ha az osztrák felfogásnak is meg van a maga jogosultsága és ezt kereken elvitatni nem lehet, mert hisz ez tényekre, pozitív eredményekre hivatkozik, akkor bekövetkezhetik az az eshetőség, hogy hova előbb az Osztrák Magyar Bank a maga zseniálisával úgy is meg fogja találni a módját annak, hogy a nehézkes ércfedezeti tömeg mozgékonyabbá válhasson és ekkor maga fogja javasolni azt, ami neki is előny és amit mi is itt mindanyian akarunk.

Elismerés a banknak.

És itt elérkeztem azon ponthoz, amikor az Osztrák-Magyar Bank pénzügyi politikája iránti

részeit megörökítette. Az eredeti főlvétel kerül ma hétfőn bemutatásra az Apollóban rendez helyátrak mellett. A műsor többi számai is eseményszámba mennek.

Az aradi kereskedők háza.

Az aradi kereskedők körének rendkívüli közgyűlése.

— A Hétfő riportja —

Az aradi kereskedői életnek jelentős mozanata történt vasárnap délelőtt az Aradi Kereskedők Köre rendkívüli közgyűlésén. Az Aradi Kereskedők Köre, melyet hosszabb idő óta foglalkoztat az a terv, hogy a kereskedők tanácskozásai, összejövetelei, társas élete, könyvtára, állandó irodája, állasközvetítő osztálya és egyéb intézménye részére megfelelő saját otthont szerezzen, e tervet most megvalósítja. E célra megveszi az Andrássy-tér tőszomszédságában levő Tabajdy Károly-utca 1. számú házat, a melyet e kedvező, a forgalom központján levő elhelyezés mellett e célra kiválóan az tesz alkalmassá, hogy az említett helységek megfelelő átalakítása mellett, teljes kényelmet fognak nyújtani a kör részére.

A közgyűlést *Tedeschi* Viktor elnök nyitotta meg, ki a határozatképesség konstatálásával a jegyzőkönyv hitelesítésére *Domán* Sándor és *Kohn S. N.* tagokat kérte fel. *Faragó* Rezső titkár terjesztette elő a választmány javaslatát, mely szerint a Tabajdy Károly-utca 1. számú házat, mely azelőtt *Nikodém* örökösei tulajdona volt, az Aradi Első Takarékpénztártól 65,000 koronáért megveszi és a szerződést erre nézve megkötöti. Hatalmazza fel a közgyűlés a választmányt, hogy a szükséges kölcsönösszeget igénybe vehesse és hogy az épület átalakítását foganatosíthassa és az átalakítás költségeinek fedezésére megkezdett és eddig szép eredménnyel járt gyűjtést mennél szélesebb körben folytassa.

A közgyűlés a választmány előterjesztését egyhangú lelkesedéssel elfogadta, *Tedeschi* Viktor ünnepélyes szavakkal zárta be a közgyűlést.

Amióta az Aradi Kereskedők Köre fennáll, még sohasem volt alkalma oly nagyfontosságú határozatot hozni; kellő megfontolás után a kör és a tagok érdekeinek lelkiismeretes mérlegelése után hoztuk e határozatot és hisszük, hogy az Arad város kereskedelmének hasznára, a kereskedők összetartására és tekintélyének emelésére fog szolgálni. Hiszük, hogy a gond, a munka és áldozatkészség, melyet ez ehatározásunk a jelen generációnak okoz, utódainknak, kik ennek igaz gyümölcsét élvezni fogják, hála és elismerésre méltóvá tesz bennünket.

A közgyűlés az elnök lelkes éljenzésével ért véget

Hétfőn, e hó 20 án

nagyszabású művészi hangverseny lesz a színházban. *Sverdström* nővérek, *Tarnai Lajos* kíséretével előadják a *Jancsi és Juliska* operát és ennek keretében nagy hangverseny lesz.

Borgia Lucrecia.

Ki ne ismerné a történelem híres és hírhedt nőalakjai közül a leghírhedtebbet, Borgia Lucreciát. A történet írók közül akadtak néhányan, akik előnyösebb színben akarták feltüntetni Sándor pápa leányát és a kegyetlen Borgia Cézár hugát, de eredménytelenül, mert a históriának az a vérfertőző asszonya, aki saját édes apjával és fivérével élt szerelmi életet, sokasem tisztázódhat az emberiség ítélőszéke előtt Ennek a szörnyeteg lelkű asszonynak életéből mutatja be a legmeggrázóbb, legtragikusabb részt az *Uránia* nagyszerű mozgófényképe. Azt a tragédiát, mikor Lucrecia fiát szurja agyon Lucrecia férje, azon hiszemben, hogy hűtlenségen érte feleségét. Nagyszerű kiállításban kerül elének az eszetei udvar minden fénye, pompája, gazdagsága. Egyébként is olvasóink legnagyobb érdeklődésébe ajánljuk az *Uránia* színház hétfői új műsorát, mely telve van a kinematográfia legújabb szenzációival.

Garai Károly

réz- és vasbutor készítő
Aradon, Zoltán-utca 6. sz.

Készíték réz- és vasbutorokat, ruganyos ágybetéteket és kocsii-üléseket, tűzmentes pénzszekevényeket és ezen szakmába vágó fényezési munkákat és javításokat elvállalok.

URÁNIA

mozgófénykép színház.

Ma, hétfőn, március 13-án:

1. Tivoli. Látványosság. — 2. Kellemetlen szimptoma. Bohózat. — 3. Borgia. Lucrecia dráma. — 4. Rozália életunt. Bohózat. — 5. Taormina. Festői látkép. — 6. Judás pénz. Dráma. — 7. A herayó. Tudományos felvétel. — 8. Möríc belakot fog. Bohózat. — 9. A kis cipő. Mulatságos. — 10. Antonio Foscotini. Velencei dráma.

Előadások d. u. fél 6 órától fél 11 ig.

Helyárak: I. hely 1 kor., II. hely 80 fill., III. hely 60 fill., IV. hely 40 fill., V. hely 20 fill.

Veszek
vagy más tárgyakra álcserélek

zálogszedulákat,
tört aranyat, ezüstöt gyémántot és
brilliant tárgyakat

Deutsch Izidor

órák és ékszerész 10

Weltzer János-utca, Minorita-palota

Arad legnagyobb óra és
ékszer raktára. Legolcsóbb
bevásárlási forras.

TELEFON 438.

TELEFON 438

PRIBÁN GYULA

férfi szabó

ARAD, Lázár Vilmos-utca.

(Földes palotával szemben.)

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy a **Lázár Vilmos-utcában, egy modernül be-rendezett**

férfi szabó üzletet nyitottam,

hol mindennemű férfi öltönyök mérték után a legszebb kivitelben és a legújabb divat szerint készülnek. Bel- és külföldi szövetek raktáron. A n. ó. közönség pártfogását kéri

772

Pribán Gyula.

Ferrol dr. Aradon

Előadás a kereskedelmi kamarában.

A Hétfő riportja

A kereskedelmi és iparkamara disztermében vasárnap délelőtt tartotta meg előadását *Ferrol* dr. berlini mérnök az ő számolási módszeréről, amely hivatva van arra, hogy a szorzásnak, osztásnak s az ezeknél még komplikált műveleteknek (gyökvonás, hatványra-emelés, kereskedelmi számvetések stb.) eddig tanult módszerét egyszerűségénél és könnyűségénél fogva kiszorítsa. Az előadást nagy közönség hallgatta végig s leszámítva azt, hogy *Ferrol* mérnöknek hochdeutsch akcentusokban elmondott beszédjét kissé nehezen lehet megérteni, — az előadás valóban érdekes és tanulságos volt. Háromszámjegyű összegeknek összeszorzását például az ő módszerével két egyjegyű számnak összeszorzásával el lehet végezni s ez a régi módszerhez képest csakugyan nagy könnyűség, még ha nem vesszük is figyelembe azokat a rövidítéseket és egyszerűsítéseket, amelyeket ő a hallgatóságával megismertetett. Hogy az ő módszerét egy példával is illusztráljuk, 198-at így szoroz meg 192-vel: tizenkilencszer 20 (a szorzandó összeg első két számjegye tudniillik 19, hozzáadva 1-20 szorzandó a másik összeg első két számjegyével) = 380, 2-szer 8 (a sorzó és szorzandó szám két utolsó számjegye) = 16, a végeredmény: 38016.

Az előadás végén hat sorban tíz kétjegyű számból álló számsort diktált fel *Ferrol* dr. a közönség s ő ezt egyszeri rátekintés után fejből soronként és felülről lefelé, valamint a számpárokat diagonális irányban pontosan el tudta mondani. A közönség az előadást többször élénken megtapsolta. Délben *Ferrol* dr. tiszteletére *Ottenberg* Tivadar kamarai elnök a Fehér Kereszt külön termében gazdag ebédet adott, melyen a jelenvolt kamarai tagok s a többi vendégek barátságos felköszöntökkel ünnepelték a tudós berlini mérnököt. Az ebéd délután 6 órakor ért véget.

Maculatura-papíros olcsó árban
kapható e lap kiadóhivatalában.

NARANCS vérvörös catinai legeslegjobb minőségű ötkilós postakosárral K. 2.80, eredeti kosárral 100 darabbal 5.20, eredeti ládával 180 avagy 150 darabbal 7 korona, eredeti ládával 300 avagy 300 darabbal 12 koronáért. **Muskátli** vérpáros primissimó minőségű szép csomagok. Eredeti ládával 100 avagy 80 darabbal 8 korona, eredeti ládával 200 avagy 160 darabba 12.50 kor-ért. **Sárga fajencs** messinai mézédés ötkilós postakosárral K. 2.50, eredeti ládával 180 150 darabbal 5.25 kor., eredeti ládával 300 avagy 200 darabbal 10 korona. **Citrom** elsőrendű ötkilós postakosárral K. 2.20, eredeti ládával 180 darabbal K. 5.--, eredeti ládával 360 avagy 300 darabba 9 korona. **Karfol** csodaszép felhő ötkilós postakosárral K. 2.20, tizkilós kosárral K. 3.60, eredeti kosárral 18 darabbal K. 4. **Maroni** római conservált tartós téliaru ötkilós postakosárral K. 2.40, huszonötökilós zsákkal 9 koronáért. **Füge** kiskoszoru idei kilonként 50 fillérjével. **Szentjánoskenyér** mézes kilonként 30 fillérjével. **Arachid** amerikai meggyerő héjas, cukrászok sütemény készítéséhez használták, kilonként 80 fillérjével, tizkilós vételnél kilonként 70 fillér. **Mogyoróbol** levantei kimérve kilonként 1.60 fillér. **Datolya** Califat kimérve kilonként 86 fill. Francia berber datolya kimérve kilonként K. 2.20. **Malagaszőlő** extra Royanx kimérve kilonként K. 2.50. Francia **héjas mandula** kilonként K. 2.30. **Loucumfüge** primissima 1 és 2 kilós ládikákban kilonként K. 1.30. **Cukrozott gyümölcs** bozeni kiváló szép vegyes egykilós ládikával K. 3.40. **Mazzolaszőlő** világos kimérve kilonként K. 1.90. Szállítja utánvétellel bérmenttellenül az Agrumen déligyümölcs Nagykereskedés **Budapesten, Szarka-utca 7.** Tessék előnyárjegyzőket kérni friss gyümölcsökről és déligyümölcsökről. 779

Ervényes 1910. október 1-től. **MENETREND.** Érvényes 1910. október 1-től.

Magyar királyi államvasutak.

Vonatok érkezése Aradra

Budapest felől:

Gyorsvonat	este	6.54
Személyvonat	d. e.	6.02
Személyvonat	regg.	8.08
Gyorsvonat	d. u.	12.12
Személyvonat	d. u.	3.29
Személyvonat	este	9.00

Tóvári felől:

Gyorsvonat	d. e.	8.08
Személyvonat	regg.	7.21
Személyvonat	regg.	4.38
Gyorsvonat	d. u.	4.03
Személyvonat	d. e.	10.50
Személyvonat	este	8.50

Temevár-Józsefváros felől:

Személyvonat	regg.	7.38
Vegyesvonat	d. e.	11.00
Személyvonat	d. u.	3.56
Személyvonat	este	11.00

Vonatok indulása Aradról.

Budapest felé:

Személyvonat	regg.	5.09
Gyorsvonat	d. e.	8.18
Személyvonat	d. e.	11.25
Gyorsvonat	d. u.	4.16
Tehervonat személyszállítással	d. u.	4.51
Személyvonat	este	9.30

Tóvári felé:

Gyorsvonat	d. u.	12.21
Személyvonat	d. u.	2.14
Személyvonat	d. u.	4.04
Gyorsvonat	este	7.04
Személyvonat	regg.	6.32
Tehervonat személyszállítással	este	10.00

Temevár-Józsefváros felé:

Személyvonat	regg.	6.15
Vegyesvonat	d. u.	4.48
Személyvonat	d. u.	12.17
Személyvonat	este	7.09

Az Arad-csanádi egyesült vasutak.

Szeged felől:

Vegyesmotor	d. e.	8.13
Motoros	d. e.	10.47
Motoros	d. u.	2.46
Gyorsmotor	d. u.	3.18
Vegyesvonat	este	8.04
Gyorsmotor	este	3.19
Motoros Makóról	d. u.	5.40

Mezőhegyesről:

Motoros	regg.	5.58
Motoros (vasárnaponként)	d. u.	1.40

Brád-Borosjenő-Ujszentanna felől:

Motoros Borossebesről	d. e.	7.15
Gyorsmotor	d. e.	7.59
Vegyesvonat	d. e.	9.53
Motoros Borosjenőről	délben	11.56
Motoros	d. u.	1.30
Motoros	d. u.	3.49
Motoros Ujszentannáról	d. u.	5.43
Gyorsmotor	este	6.28
Személyvonat	este	8.51

Szeged felé:

Gyorsmotor	regg.	6.
Személyvonat	regg.	6.50
Motoros	d. e.	8.40
Motoros	d. e.	11.05
Gyorsmotor	d. u.	12.01
Motoros	d. u.	1.55
Vegyesvonat	d. u.	4.11
Motoros	este	7.10

Ujszentanna-Borosjenő-Brád felé:

Motoros (Kétegyháza)	regg.	5.30
Gyorsmotor	regg.	6.21
Vegyesvonat	regg.	6.35
Motoros	d. e.	8.23
Vegyesvonat	d. u.	12.30
Motoros	d. u.	3.01
Motoros	d. u.	5.00
Gyorsmotor	d. u.	4.20
Motoros	este	7.1

A. ad-hegyaljai motoros vasut.

Radna-Pankota-Gyórok felől

K. sz. személyvonat	regg.	5.45
1 sz. személyvonat	regg.	6.50
3 sz. személyvonat	d. e.	8.30
5 sz. személyvonat	d. u.	9.55
7 sz. személyvonat	d. u.	12.55
9 sz. személyvonat	d. u.	2.4
11 sz. személyvonat	este	4.15
3 sz. személyvonat	este	6.50

Gyórok-Pankota-Radna felé:

4 sz. személyvonat	regg.	6.10
6 sz. személyvonat	regg.	7.50
8 sz. személyvonat	d. e.	10.45
10 sz. személyvonat	d. u.	12.40
12 sz. személyvonat	d. u.	2.00
14 sz. személyvonat	d. u.	4.45
16 sz. személyvonat	este	6.35

Köhögés, rekedtség és hurut ellen nincs jobb a

Réthy-féle pemetefü cukorkánál

Vásárlásnál azonban vigyázzunk és határozottan RETHY-félet kérjünk, mivel sok haszontalan utánzata van.

1 doboz 60 fillér. Csak RETHY-félet fognadjunk el.

Hűtőtelepeket, Jéggyárakat

vegéhidak, husipar, söripar tejgazdaságok számára, v. bármely egy b celra a legnagyobb telepektől a háztartási szükségletekig szállit:

L. A. RIEDINGER, AUGSBURG. gépgyár magyarországi vezérképvisellete:

Gellert Ignác és Tsa

Budapest, VI., Teréz-körut 41.

L. A. R. eredeti augsburgi motorok „DIESEL” rendszerű vezérképvisellete. Előkelő referenciák! Gyors szállítás! Előnyös fizetési feltételek!

Aradi Első Takarékpénztár.

MEGHIVÁS

az „Aradi Első Takarékpénztár“

részvényeseinek **vasárnap, 1911. évi március hó 26-án délelőtt 10 órakor** az intézet üléstermében (Atzél Péter-utca 1. szám) tartandó

rendkívüli közgyűlésére.

TÁRGYSOROZAT:

1. Elnöki intézkedés az alapszabályok 28. §-a értelmében.
2. Az igazgatóság indítványa és határozathozatal a részvénytőkének 3.400,000 koronáról 6.800,000 koronára való felemelése és az igazgatóságnak erre vonatkozó megbízatása tárgyában.
3. Az alapszabályok 11, 14, 15, 17, 19, 22, 24, 89 és 108. §§-ainak, valamint a nyugdíjszabályzat 9, 11 és 19. §§-ainak módosítása.
4. Az igazgatóságnak adandó felhatalmazás a cégbiróság által netalán kívánt alapszabály módosításoknak saját hatáskörében történendő eszközlése és ezeknek bejelentése iránt.

Az alapszabályok 16. §-ának értelmében szavazati joggal bíró t. c. részvényesek, valamint ezek alapszabályszerű képviselői felkéretnek, hogy részvényeiket, vagy az ezekről szóló köz- vagy hitelintézeti letéti igazolványaikat, a képviselők pedig ezenkívül meghatalmazásaikat **1911. évi március hó 24-ig** az alapszabályok 22. §-a értelmében az intézeti főpénztárnál nyereendő elismervény ellenében letéteményezni sziveskedjenek.

Aradon, 1911. március hó 4-én.

AZ IGAZGATÓSÁG.

Maculatura-papír kapható a kiadóhivatalban.

Doré sóborszesz kitünő és nélkülözhetetlen háziszser!!

A Doré sóborszesz az összes használatban levő sóborszeszek között az első helyet foglalja el.

A Doré sóborszesz a legjobb hatásának bizonyult mint **bedörzsölő-szer**, mindenféle reumatikus fájdalomnál, fejfájás, lábfájás, oldalszurás, hátfájás és csuzos bántalmaknál.

A doré sóborszesz kitünő szolgálatot tesz **desinficiáló** tulajdonságánál fogva **diphtheria** és **kolera** járványnál.

A Doré sóborszesz belsőleg használva megbecsülhetetlen fájdalom csillapító és gyomorerősítő, ha cukorra cseppentve 20—40 cseppet veszünk be.

Egy üveg ára utasítással együtt 44 fillér.

Kapható

Hajós Árpád gyógyszer-tárában,
Arad, **Andrássy-tér 22.** (a megyeházzal szemben).
Vigyázat a „DORÉ” névre!!

Gyermekek és felnőttek által

egyaránt kedvelt friss és kellemes ízű **Hajós-féle**

csukamájolaj

most érkezett meg. E fontos és nagy táperezű szer kitünő hatásának bizonyult mindenféle légzőszervi bajoknál, köhögésnél, fejlődésben visszamaradt gyermekeknél, stb. — **Ára egy üvegnek 2 kor.**

Fagydagánatok

elmulasztására, fagyviszketegség biztos megszüntetésére legjobb szer a „Frigin”
Ára egy üvegnek ecsettel és utasítással **70 fillér.**

Legjobb fekete hajfestő

a „MELOGEN”. Egy pár perc alatt bármely haját vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni anélkül, hogy a színt le lehetne mosni. — **Ára 2 kor.**

Kitünő amerikai gummi

a „NITER” 6 darab egy eredeti fémdobozban **2 kor.**

Fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszer-tárában, **Andrássy tér 22. szám.** (a megyeházzal szemben.)

„VICTORIA“ takarékos és hitelintézet mint részvénytársaság ARADON.

Meghívás.

Az intézet alapszabályainak 17. §-a értelmében az intézet helyiségében Aradon (József főherceg-ut 2. sz.) 1911. évi március hó 19-ik napján délelőtt 10 órakor tartandó

XXII. évi rendes közgyűlésre

a t. részvényes urak tisztelettel meghívotnak.

T Á R G Y S O R O Z A T:

1. Az igazgatóság és a felügyelő-bizottság jelentése és az 1910. évi zárméleg megállapítása.
2. A tiszta nyereség felosztása iránti határozathozatal.
3. Az alaptőke felemelése új részvények kibocsátása által.
4. A „Lunca“ takarékos és hitelintézet r. t. intézetünkkel való fúziójának kérdése.
5. Az alapszabályok 6., 24., 31. és 58. §§-ainak módosítása.
6. Két igazgatósági tag választása.

7. Egy felügyelő-bizottsági tag választása.
  8. A bíráló-bizottság választása.
- A személyes n vagy meghatalmazott által a közgyűlésen részt venni óhajtó t. részvényesek ezennel felkéretnek, miszerint az alapszabályok 22. §-a értelmében a közgyűlésen való részvételüket és illetve megbizotti minőségüket az igazgatóságnál a közgyűlést megelőzőleg legalább 24 órával bejelenteni sziveskedjenek
- Arad, 1911. március hó 10-én.
- Az igazgatóság

Mérleg- és vagyonkimutatás.

Vagyon.

Teljes

	Korona	fill.	Korona	fill.	Korona	fill.	Korona	fill.
Készpénz	244313	87						
Giró-számlán	478862	03	723175	90				
Más pénzintézeteknél elhelyezett tőkék			163524	66				
Leszámított váltók álladéka			14096713	15				
Jelzálog-kölcsönök			2636190					
Felváltási kölcsönök értékpapir- és je zálogfedezettel			380288	65				
Előlegek értékpapirokra			52302					
Értékpapir-tárca:								
500.000 kor. n. é. „Pesti hazai első takarékpénztár-egyes“ 4% községi kötvény	450000							
100.000 kor. n. é. „Egyesült bpesti fővárosi tptári 4% záloglevél“ 96-	96000							
24.500 kor. n. é. „Hazai bank r. t.“ 4% kam. kötvény	23520							
20 drb. „Osztrák-magyar bank“ részvény	32000							
100 drb. „Ustredni banka ceskyh sporitelen“ részvény	40000							
50 drb. „Magyar pénzintézetek központi hitelbankja“ részv.	50000							
10 drb. „Magyar automobil r. t. Westinghouse rendsz. részv.	4000							
60 drb. „Hungária“ aradi pamutgyári részvény	21000							
Különféle pénzintézetek és vállalatok részvényei	108670		825190					
Intézeti ház Aradon Józseffőherceg-ut 1. és 2. sz., fiókintézeti ház Kiszén és más ingatlan vagyon...			464761	70				
Adesok			23059	96				
Leltár	15058	88						
leírás után	6058	88	9000					
Hátralékos kamatok			13549	20				
			19387755	2				
							1200000	
Alaptőke: 6000 db. részvény á 200 ker.								
Általános tartalékalap					1000000			
Külön tartalékalap					44543	80		
Nyugdíjalap					165430		1209973	80
Takarékpénztári betétek							11565453	28
Pénzüri letétek							108414	84
Visszleszámított váltók							4804310	52
Hátralékos betét kamatadó							26070	98
Fel nem vett osztalék							1810	
Hitelezők							30344	13
Előre felvett kamatok							203041	10
Nyereség áthozat 1909. évről					9741	05		
Tiszta nyereség					228595	52	238336	57
								19387755

Arad, 1910. december 31-én.

Dr. Oncu Miklós, s. k.
vezérgazdátó.

Raicu Sebő, s. k.
cégvezető-titkár.

Moldován János, s. k.
könyvelő.

Veliciu Mihály, s. k.
elnök.

Ciorogariu R. Román, s. k.
alelnök.

Mangra Vazul, s. k.

Trutia Péter, s. k.

Dr. Ciacian Miklós, s. k.

Vatianu Traján, s. k.

Dr. Demian Aurel, s. k.

Secula Axent, s. k.

A felügyelő-bizottság:

A fenti számlát megvizsgálva, helyesnek találta.

Fajér György, s. k.
elnök.

Marcu Miklós, s. k.

D. Ardelean Kornél, s. k.

Dr. Ispravnic Szevér, s. k.

A felügyelő-bizottság jelentése.

Tisztelt közgyűlés!

A kereskedelmi törvény 195. §-a és az intézet alapszabályainak rendelkezéseihez képest az 1910. üzleti évről szóló jelentésünket a közgyűlésben van szerencsénk előterjeszteni.

Ezen év leforgása alatt több ülést tartottunk, s megvizsgálván a „VICTORIA“ intézetnek úgy központi, mint fiókintézeteinek ügykezelését és ügyrendjét, mindenkor teljes rendet s kiváló pontosságot találtunk. Az igazgatóság által elének terjesztett évi mérleget, nyereség- és költség-számlát, valamint a leltárakat összegezve a jól vezetett

tett fő- és segédkönyvekkel, azokat teljes rendben és mindenekben megfelelőnek találtuk.

Ezek alapján, az Igazgatóságnak ezen évbéli tiszta nyereségre 238.336 korona 57 fill. vonatkozó indítványát, valamint a többi indítványait is részünkről elfogadjuk és elfogadás végett ajánljuk a tisztelt közgyűlésnek is.

Végül kérjük a tisztelt közgyűlést, hogy az 1910. üzleti évre nézve, adja meg úgy az Igazgatóságnak, valamint az alólírt felügyelő-bizottságnak is felmentését.

Arad, 1911. március hó 10.

Fajér György, s. k.
f. u. b. elnök.

Marcu Miklós, s. k.
f. b. tag.

Dr. Ispravnic Sever, s. k.
f. b. tag.

Dr. Ardelean Kornél, s. k.
f. b. tag.